

Sygn. akt III Cz 49/20

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia Sądu Okręgowego Leszek Dąbek

Sędziowie Sądu Okręgowego: Gabriela Sobczyk

Artur Żymelka

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2020 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

z powództwa U. K.

przeciwko M. O.

o zachowek

na skutek zażalenia powódki

na zarządzenie Przewodniczącego Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 21 sierpnia 2019 r., sygn. akt I C 1306/18

postanawia:

uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Wodzisławiu Śląskim do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

SSO Artur Żymelka SSO Leszek Dąbek SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt III Cz 49/20

UZASADNIENIE

Przewodniczący Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim w punkcie 3 zarządzenia z dnia 21 08 2019r. wezwał powódkę do uiszczenia brakującej części zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłej pod rygorem egzekucji, uznając, że skoro powódka wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, to zobowiązana jest do uiszczenia zaliczki w kwocie odpowiadającej pozostałej całości przyznanego biegłemu wynagrodzenia.

Orzeczenie zaskarżyła **powódka U. K.**, która wносиła o jego zmianę poprzez uchylenie oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Zarzucała, że przy ferowaniu zaskarżonego zarządzenia naruszono art. 130⁴ k.p.c. poprzez jego błędną interpretację:

a) uznanie, że sąd ma podstawę do wzywiania powódki, pod rygorem egzekucji, do uzupełnienia brakującej zaliczki już po sporządzeniu opinii przez biegłą, a sąd w takiej sytuacji ma obowiązek wypłacenia należności związanych z dokonaną czynnością, wykładając brakującą kwotę z sum budżetowych i następnie dokonania rozliczenia tej kwoty w orzeczeniu kończącym postępowanie, odpowiednio do wyniku sprawy,

b) bez jednoczesnego nieobciążania pozwanego w żadnym zakresie obowiązkiem pokrycia zaliczki na opinię biegłego, mimo, że pozwany kwestionuje wartość nieruchomości podaną przez powódkę, w więc, wywodzi skutki prawne z czynności sporządzenia przez biegłą opinii, co obliguje Sąd do zobowiązania każdej ze stron do uiszczenia zaliczki w równych częściach lub innym stosunku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Z akt sprawy jednoznacznie wynika, iż dowód z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości został dopuszczony i jest przeprowadzany na wniosek skarżącej (został zawarty w pozwie a następnie ponowiony w piśmie procesowym powódki z dnia 18 02 2019r.; k. 73 akt).

Przeprowadzeniem tego dowodu było połączone z wydatkami, a to stosownie do regulacji art. 130⁴ § 1 k.p.c. rodziło po stronie skarżącej obowiązek uiszczenia „zaliczki na ich pokrycie w wysokości i terminie oznaczonym przez sąd, a następnie „jeżeli okazuje się, że przewidywane lub rzeczywiste wydatki są większe od wniesionej zaliczki”, nakładało na Przewodniczącego Sądu Rejonowego obowiązek wezwania jej do uzupełnienia dalszej zaliczki (w trybie określonym w § 2).

Rygor związany z nieuiszczeniem zaliczki jest określony w art. 130⁴ § 5, zgodnie z którym w razie nieuiszczenia zaliczki sąd pominie czynność połączoną z wydatkami.

Zastosowanie tej regulacji w praktyce orzeczniczej zostało szczegółowo omówione w publikacji „Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe

w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian. Tom I i II” pod redakcją T. Zembrzuńskiego (WKP. 2020), w której wyjaśniono, że:

„Wynikającą z przywołanej regulacji sankcję nieuiszczenia zaliczki należy co do zasady stosować zarówno w przypadku nieuiszczenia zaliczki w pierwotnie oznaczonej wysokości i pierwotnie oznaczonym terminie, jak również w sytuacji nieuzupełnienia zaliczki, jeżeli przewidywane lub rzeczywiste wydatki okazują się większe od wniesionej zaliczki. W literaturze prezentowane jest co prawda odmienne stanowisko, które zakłada, że w przypadku nieuzupełnienia zaliczki przez stronę sąd powinien wyłożyć ją tymczasowo ze Skarbu Państwa, a następnie orzec o niej w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (E. Stefańska [w:] Kodeks postępowania cywilnego..., t. 1, red. M. Manowska, 2015, komentarz

do art. 130⁴, nb 4). Należy jednak przyjąć, że zastosowanie znajdują wówczas reguły obowiązujące w odniesieniu do pierwotnego wezwania o uiszczenie zaliczki, co oznacza, że jej nieuiszczenie powoduje, iż czynność związana z wydatkami zostanie pominięta. Brzmienie art. 130⁴ § 5 nie daje podstaw do różnicowania skutków nieuiszczenia zaliczki w zależności od tego, czy zaliczka nie została uiszczona w wysokości pierwotnie wskazanej, czy też oznaczonej w wezwaniu do jej uzupełnienia.

Wątpliwości mogą powstawać w odniesieniu do skutków sytuacji, w której wysokość rzeczywistych wydatków, przewyższająca kwotę pobranej zaliczki, ustalona została dopiero po przeprowadzeniu czynności. Nie ma przy tym wątpliwości, że w takiej sytuacji należy wezwać do uzupełnienia zaliczki. Zgodnie bowiem z art. 130⁴ § 3 przewodniczący zwraca do jej uzupełnienia w szczególności, jeżeli okazuje się, że rzeczywiste wydatki są większe od wniesionej zaliczki. Wątpliwości mogą jednak wiązać się z określeniem skutków niewykonania tego wezwania. Prima facie mogłoby się wydawać, że art. 130⁴ § 5 nie daje podstaw do różnicowania skutków nieuiszczenia zaliczki w zależności

od chwili powzięcia informacji o wysokości rzeczywistych wydatków.

Przepis ten należy jednak interpretować przez pryzmat art. 130⁴ § 4 .

Skoro art. 130⁴ § 4 przewiduje, że sąd podejmie czynność połączoną z wydatkami, jeżeli zaliczka zostanie uiszczona w oznaczonej wysokości, to decydujące

dla kwestii ewentualnego pominięcia tej czynności jest uiszczenie zaliczki

w wysokości oznaczonej przed jej podjęciem. **Wezwanie takie nie powinno być już zatem opatrzone rygorem stosowanym w odniesieniu do pierwotnego wezwania, tj. rygorem pominięcia czynności, a o obowiązku uiszczenia zaliczki na wydatki sąd orzeka w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, stosując odpowiednio zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu** (E. Marszałkowska-Krześ [w:] Kodeks postępowania cywilnego... , red. E. Marszałko-wska-Krześ, komentarz do art. 130⁽⁴⁾, nb 4”.

Przywołane poglądy prawne zostały w istocie prawidłowo uwzględnione przy sporządzeniu zaskarżonego zarządzenia (zobowiązano w nim skarżącą

do uiszczenia zaliczki na poczet rzeczywistych wydatków), z tym tylko,

że w sposób nieprecyzyjny określono sankcję na wypadek nie wywiązania się przez nią z nałożonego na nią obowiązku (wskazano sankcję w postaci egzekucji, co może rodzić przypuszczenie, że sankcja ta zostanie zastosowana już w toku postępowania, gdy do jej zastosowania może potencjalnie dojść dopiero

po zakończeniu postępowania i rozliczeniu w orzeczeniu kończącym sprawę nieuiszczonych kosztów sądowych w oparciu o regulację art. 113 u.o.k.s.).

Ostatecznie nie miało to jednak wpływu na orzeczenie Sądu odwoławczego, gdyż w wydanym wcześniej postanowieniu uwzględniono zażalenie skarżącej i uchylono postanowienie Sądu Rejonowego o przyznaniu biegłemu wynagrodzenia za sporządzenie, przez co zaskarżone zarządzenie stało się bezprzedmiotowe, co niezależnie od oceny podniesionych w zażaleniu zarzutów czyniło zażalenie uzasadnionym i skutkowało koniecznością uchylecia zaskarżonego zarządzenia i przekazania w tym zakresie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy zastosowaniu regulacji art. 386 § 4 k.p.c.

w związku z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c. i art. 398 k.p.c.

Reasumując z podanych względów orzeczono jak w sentencji

przy zastosowaniu przywołanych powyżej regulacji prawnych.

Po wydaniu przez Sąd Rejonowy postanowienia o przyznaniu biegłemu wynagrodzenia za opracowanie opinii Przewodniczący sporządzając ponownie zarządzenie uwzględni zawartą powyżej ocenę prawną.

SSO Artur Żymelka SSO Leszek Dąbek SSO Gabriela Sobczyk